

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ

Z ZAKRESU
WSPIERANIA RODZINY
ZA ROK 2019

15 MARCA 2020 ROKU

I. Uregulowania prawne

Dnia 9 czerwca 2011 r. dla dobra dzieci, dla dobra rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci uchwalona została ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj.: Dz. U. z 2019 r. poz.1111 z późn. zm.). Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku. Przedmiotem ustawy są;

- zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
- zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

II. Zadania samorządu gminnego

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych zgodnie z art. 8 ustawy Wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na;

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmacnianiu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Realizacja zadań gminy w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej została zlecona Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Limanowej.

Do zadań własnych gminy należą zadania określone art. 176 ustawy,;

1) *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.*

W roku 2019 realizowany był Program Wspierania Rodziny dla Gminy Limanowa przyjęty na lata 2019-2021 , Uchwałą Nr VIII/71/2019 Rady Gminy Limanowa .

2) *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Asystent Rodziny posiada odpowiednie i zgodne z wymogami ustawy wykształcenie. W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań systematycznie podnosił swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach oraz w formie samokształcenia. W roku 2019 wziął udział w szkoleniach tematycznych ; „Asystentura jako alternatywna forma pomocy rodzinie. Praca Asystenta z rodzinami o szczególnych potrzebach.” , „Kompletny Asystent rodziny- wyzwania, potrzeby i standardy pracy” , „Komunikacja w rodzinie z problemem przemocy” , „ Skuteczna Komunikacja w pracy socjalnej z osobą chorą na schizofrenię i problemem alkoholowym” , ponadto brał udział w spotkaniach Asystentów Rodziny w ramach grup wsparcia.

3) *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez;*

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniono pomoc Asystenta Rodziny. W roku 2019 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej w celu realizacji tego zadania zatrudnił jednego Asystenta Rodziny. Zatrudnienie było realizowane w ramach środków rządowego Programu „Asystent Rodziny 2019 ” Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz środków własnych gminy.

W 2019 roku Asystent rodziny współpracował z 18 rodzinami, 5 z nich zostało zobowiązanych do współpracy postanowieniem Sądu Rejonowego w Limanowej, pozostałych 13 rodzin było wspieranych za ich zgodą i aktywnym udziałem. Liczba rodzin , z którymi asystent rodziny mógł w tym samym czasie prowadzić pracę, była zgodna z zapisami ustawy w tym zakresie.

Asystent rodziny zgodnie z art. 15.1. ustawy prowadził następujące działania;

- opracował i realizował plany pracy z rodzinami we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi;
- opracował, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną, który został skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielał pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez min; instruktaż prawidłowego sprzątania pomieszczeń mieszkalnych, edukację w zakresie zachowania higieny osobistej, trening kulinarny, edukację w zakresie gospodarowania budżetem domowym, planowania i monitorowania wydatków, racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi, edukację i trening w zakresie profilaktyki zdrowotnej, edukację w zakresie gospodarowania mediami (energiją elektryczną, wodą, gazem), gromadzenia i porządkowania dokumentacji, sposobów wykorzystywania swoich możliwości w celu poprawy sytuacji rodziny;
- udzielał pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych; na podstawie zebranych informacji dotyczących sytuacji rodziny sporządzone zostały plany pracy z rodziną uwzględniające m.in. wskazanie możliwości ubiegania się o pomoc finansową.
- udzielał pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez min; rozmowy o prawidłowym komunikowaniu się, o poprawie wzajemnej komunikacji w relacjach rodzic-dziecko, wyrażaniu wzajemnych potrzeb, uczuć, o sposobach radzenia sobie ze stresem, bezsilnością, własnymi emocjami, informował o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologicznej oferowanej przez Punkt Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Limanowej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Limanowej, Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu, porad prawnych w PCPR Limanowa, pomocy psychologicznej dla dzieci oferowanej w PZP „MEDI-LI-NORM” w Limanowej;
- udzielał pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi poprzez min; nauczanie o rolach matki, ojca, dziecka w rodzinie, wdrażanie metod nagradzania i karania, podtrzymywanie więzów rodzinnych, motywowanie do aktywnego uczestnictwa rodziców w życiu szkolnym dzieci, współpracę z pedagogiem, kuratorem, policją, lekarzem;

- wspierał aktywność społeczną rodzin poprzez informowanie i motywowanie do czynnego udziału w życiu społeczności lokalnej – zachęcanie do udziału w imprezach kulturalnych organizowanych w szkołach, bibliotekach, świetlicach wiejskich na terenie Gminy Limanowa;
- motywował członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez diagnozowanie umiejętności zawodowych, informowanie i motywowanie do udziału w odbywających się projektach, programach organizowanych w ramach środków z Unii Europejskiej ,w tym przez Instytut Turystyki w Krakowie w projekcie „Zdobądź własny szczyt” oraz przez Centrum Aktywności Społecznej Pryzmat;
- udzielał pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej: m.in. poprzez; wskazywanie sposobów poszukiwania pracy, naukę pisania CV, życiorysu, listu motywacyjnego, rozmowy wspierające w celu utrzymania pracy;
- motywował do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych: rodziny były informowane o „Szkoła dla rodziców”, którą prowadzi Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Limanowej oraz o „Szkoła dla rodziców” zorganizowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej. „Szkoła dla rodziców” zorganizowaną przez GOPS ukończyło 5 rodziców, z którymi współpracował Asystent Rodziny.
- udzielał wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych w szkole, w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- podejmował działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci poprzez rozmowy na temat motywowania dzieci do nauki, sposobów panowania nad emocjami, motywowanie do pogłębiania więzi z rodzicami, rodzeństwem;
- prowadził dokumentację dotyczącą pracy z rodziną;
- dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku;
- monitorował funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzał, na wniosek sądu opinie o rodzinie i jej członkach;
- współpracował z jednostkami administracji samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- Współpracował z grupą roboczą, innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań była niezbędna;

W roku 2019 Asystent rodziny zakończył współpracę z 4 rodzinami. Powodem zakończenia pracy z rodziną było osiągnięcie celów zawartych w planie pracy.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

Na terenie Gminy podejmowano działania w celu tworzenia warunków do rozwoju rodzin wspierających - w celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej, z którą gmina zawiera umowę o zwrot kosztów związanych z udzieleniem pomocy.; GOPS w Limanowej na stronie internetowej Gminy Limanowa oraz GOPS Limanowa i na tablicy informacyjnej GOPS, Urzędu Gminy zamieścił informacje o poszukiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, o możliwości wspierania rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. Z uwagi na brak kandydatów do pełnieniem funkcji rodziny wspierającej pomoc w tej formie nie była świadczona.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie;
- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej;

- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę

Na terenie Gminy Limanowa w roku 2019 nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego dla dzieci, w rozumieniu zapisów ustawy.

4) *finansowanie:*

a) *podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*

Koszty szkoleń, w których uczestniczył Asystent Rodziny w celu podnoszenia kwalifikacji w roku 2019 wyniósł 485.00 zł.

b) *kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;*

Nie ponoszono w/w kosztów.

5) *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;*

W skali 2019 roku w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 32 dzieci z 18 rodzin biologicznych zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa, dzieci przebywały w 16 rodzinach zastępczych, w tym w 8 rodzinach spokrewnionych z dzieckiem przebywało 18 dzieci, w 8 rodzinach zastępczych niezawodowych 12 dzieci, w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z 2 rodzin. W 2019 roku Gmina ponosiła odpłatności za pobyt 24 dzieci z 12 rodzin umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz za pobyt 2 dzieci z 2 rodzin umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. 6 dzieci z 4 rodzin zostało umieszczonych w pieczy zastępczej przed wejściem przepisów zobowiązujących gminy do współfinansowania ich pobytu w pieczy zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej wynosiła 31 z 17 rodzin biologicznych zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa. Dzieci przebywały w 15 rodzinach zastępczych, w tym w 8 rodzinach spokrewnionych z dzieckiem przebywało 18 dzieci, w 7 rodzinach zastępczych niezawodowych 11 dzieci, w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 2 dzieci z 2 rodzin.

Zgodnie z art. 191 ust.8 i 9 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka, ponosi odpłatność za jego pobyt w pierwszym roku 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku 30 %, w trzecim i następnych 50 % wydatków.

GOPS Limanowa ponosił część kosztów pobytu dzieci w w/w formach opieki zastępczej - zgodnie z zapisami ustawy - w wysokości 10%, 30 % lub 50 % kosztu pobytu dziecka. Na ten cel w 2019 roku wydatkowano ogółem 136.902,08 zł. W 2018 roku wydatki te wynosiły 125 551,81 zł. W stosunku do 2018 roku nastąpił wzrost nakładów. Powodem wzrostu nakładów była zmiana odpłatności za dzieci przebywające w systemie pieczy zastępczej z 10 % na 30% oraz z 30% na 50 %. Zadanie to w całości finansowane jest ze środków własnych gminy.

6) *Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3*

Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej sporządzane są na podstawie rozporządzenia Ministra

Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2012 roku w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Sprawozdania zostały sporządzone za okresy od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 30 czerwca 2019 r. i od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.

7) *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Pracownicy Socjalni GOPS Limanowa we współpracy z Asystentem Rodziny na bieżąco monitorują sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W celu monitoringu sytuacji dziecka utrzymywany jest stały kontakt z placówkami dydaktycznymi, dzielnicowymi, terapeutami, służbą zdrowia. W przypadku bardzo niepokojącej sytuacji w rodzinie GOPS ma obowiązek powiadomić Sąd Rodzinny w Limanowej.

III. Potrzeby związane z realizacją zadań

1) Kontynuowanie działań asystenta rodziny. Działania asystenta rodziny skierowane na konkretną rodzinę są działaniami ciągłymi prowadzonymi w różnych dniach, o różnych porach dnia. Pracownik socjalny nie ma możliwości prowadzić działań przypisanych asystentowi rodziny.

2) Zintegrowane współdziałanie wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny -problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Tylko połączenie pracy pracownika socjalnego, asystenta rodziny, ewentualnie kuratora sądowego daje pełen obraz sytuacji rodziny i daje możliwość trafnego zdefiniowania form wsparcia, działań krótkofalowych i długofalowych na rzecz rodziny. Taka praca stwarza możliwość uzyskania mniejszych czy większych efektów pracy z rodziną.

3) Zabezpieczenie środków finansowych w budżecie Gminy na;

* zatrudnienie, co najmniej 1 asystenta rodziny - zatrudnienie asystenta jest zadaniem obowiązkowym gminy,

* umożliwienie pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny udziału w szkoleniach w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych - praca z rodziną winna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną, kompetentną kadre,

* współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej,

* realizację uchwalonego przez Radę Gminy Limanowa, Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Limanowa.

Dorota Musiał

Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Limanowej

**MONITORING
PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY LIMANOWA
ZA 2019 ROK**

Spis treści

1. Założenia badań monitorujących.....	10
2. Struktura demograficzna Gminy Limanowa	10
3. System edukacji w Gminie Limanowa.....	12
4. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	14
5. Pomoc społeczna. Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym	15
6. Charakterystyka dominujących problemów społecznych gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.....	17
7. Wskaźniki realizacji celów w 2019 roku.....	20
8. Spis tabel i wykresów	23

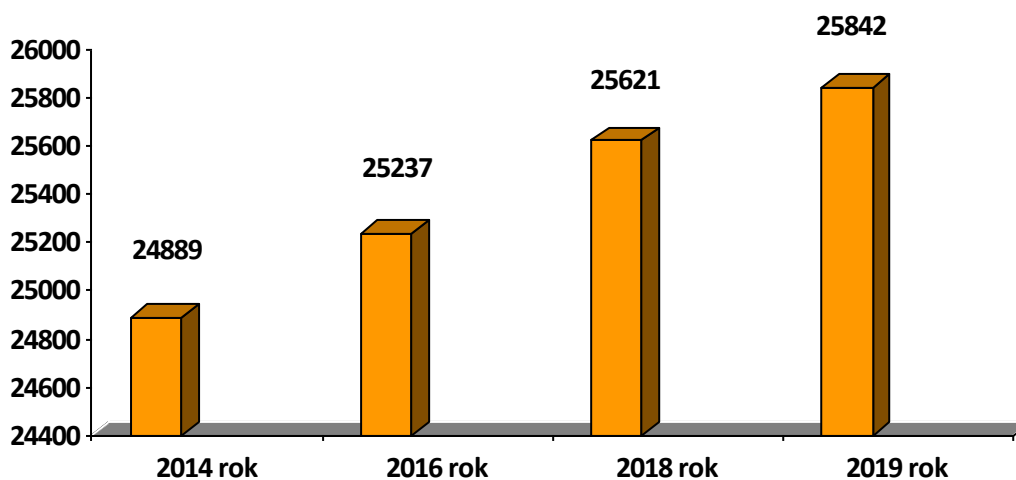
1. Założenia badań monitorujących

Raport z monitoringu z wdrażania w 2019 roku Programu Wpierania Rodziny dla Gminy Limanowa na lata 2019-2021 został przygotowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Dokument składa się z dwóch części. Pierwsza część obejmuje diagnozę zjawisk i problemów społecznych. W prezentowanej obecnie pracy, dokonano badania diagnostycznego wszędzie gdzie to tylko było możliwe i dokonano porównań wyników. Obecna diagnoza łączy w sobie elementy analizy z analizą porównawczą. Druga część raportu obejmuje analizę stopnia realizacji Programu – realizacja założeń w poszczególnych priorytetowych kierunkach działań. Monitoring założeń obejmuje stopień realizacji przedsięwzięć w ramach wyznaczonych celów strategicznych. Celem zmonitorowania zostały określone wskaźniki realizacji, dzięki którym istnieje realna możliwość określenia stopnia realizacji założonych celów.

2. Struktura demograficzna Gminy Limanowa

Prezentacja wyników badań monitorujących z roku 2019 na temat struktury demograficznej Gminy Limanowa rozpoczyna charakterystyka liczby osób zamieszkałych na obszarze Gminy. Zbiór danych, to dane otrzymane z Urzędu Gminy w Limanowej – Wydziału Spraw Obywatelskich i Obrony Cywilnej, które zostały poddane tzw. analizie wtórnej. Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę mieszkańców gminy. Badania dwuletnie, począwszy od 2014 roku wykazały tendencję wzrostową liczby mieszkańców.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Limanowa w latach 2014 – 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG

Na terenie Gminy Limanowa w roku monitorującym zamieszkiwało ogółem 25 842 osoby, w tym 12 927 kobiet i 12 915 mężczyzn (po 50%). Nastąpiło zwiększenie się liczby mieszkańców od 2014 roku o 953 osoby.

Kolejną cechą demograficzną, która została poddana analizie wtórnej w ramach badania monitorującego jest wiek mieszkańców gminy. Mieszkańców zbadano pod kątem ekonomicznych grup wiekowych. Prezentuje to poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Limanowa w latach 2014-2019, ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe

	Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny		Razem
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób
2014 rok	6177	24,8	15503	62,3	3209	12,9	24 889
2016 rok	6166	24,4	15685	62,2	3386	13,4	25 237
2018 rok	6290	24,6	15785	61,6	3546	13,8	25 621
2019 rok	6339	24,5	15877	61,5	3626	14,0	25 842

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG

Udział procentowy mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym w badaniu początkowym wynosił 24,8%. i nieznacznie się obniżył wynosząc w 2019 roku 24,5 %. Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszenie się odsetka osób w wieku produkcyjnym z 62,3 % w 2014 roku do 61,5% w 2019 roku. Jest to spowodowane zwiększeniem się odsetka liczby osób pozostających w wieku poprodukcyjnym. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym nadal rośnie, obecnie wynosząc 14%. Biorąc pod uwagę modele struktury ludności według płci i wieku zwanego piramidami wieku, Gmina Limanowa nadal prezentuje model progresywny, pozostając jednocześnie gminą „młodą demograficznie”. Na ten model wskazuje jednoznacznie: większa liczba osób młodych (24,5% ogółu badanej populacji) niż osób starszych (14 % ogółu populacji).

Urodzenia i zgony, przyrost naturalny, zawarte małżeństwa.

W roku monitorującym urodziło się na terenie gminy 408 dzieci, tj. o 45 dzieci więcej niż w roku 2014. Z kolei liczba zgonów wynosiła 207. Przyrost naturalny dla gminy nadal pozostawał dodatni. Należy podkreślić, że jest to przyrost naturalny na bardzo wysokim poziomie. W 2019 roku zawarto 245 małżeństw.

Tabela 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Limanowa w latach 2014-2019

	Urodzenia	Zgony	PN
2014 rok	363	188	175
2016 rok	338	174	164
2018 rok	421	195	226
2019 rok	408	207	201

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG

3. System edukacji w Gminie Limanowa

W Gminie Limanowa obsługą placówek oświatowych zajmuje się Gminny Zespół Obsługi Szkół. W roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało 16 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz łącznie 4 przedszkola niepubliczne. Do oddziałów przedszkolnych uczęszczało łącznie 619 dzieci. Jest to liczba większa niż w roku szkolnym 2018/2019. Natomiast liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w roku szkolnym 2018/2019 wynosiła 163, w roku szkolnym 2019/2020 odnotowano wzrost - stan SIO na 30.09.2019 roku - 176 dzieci.

Tabela 3. Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych i przedszkola niepubliczne w Gminie Limanowa

Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	liczba dzieci w roku szkolnym 2016/2017	liczba dzieci w roku szkolnym 2018/2019	liczba dzieci w roku szkolnym 2019/2020
Szkoła Podstawowa im Juliana Tuwima w Kaninie	12	12	21
Szkoła Podstawowa im Królowej Jadwigi w Wysokiem	9	18	20
Zespół Szkół im. St. Wyspiańskiego w Mordarce / Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Mordarce	62	68	61
Zespół Szkół im. ks. Józefa Górskiego w Pisarzowej/ Szkoła Podstawowa im. Ks. Józefa Górskiego w Pisarzowej	29	35	50
Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Męcynie/ Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Jana Pawła II w Męcynie	41	38	32
Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Męcynie	16	17	19
Szkoła Podstawowa im. Królowej Korony Polskiej w Kłodnem	40	35	35
Zespół Szkół nr 1 im. B. Westerplatte w Starej Wsi/ Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Bohaterów Westerplatte w Starej Wsi	45	53	70
Zespół Szkół im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi/Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi	30	46	65
Szkoła Podstawowa nr 1 im. T. Kościuszki w Siekierczynie	19	20	32
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Z. Krasińskiego w Siekierczynie	31	31	32

Zespół Szkół im. Wł. Reymonta w Pasierbcu/ Szkoła Podstawowa im. Wł. Reymonta w Pasierbcu	40	62	61
Szkoła Podstawowa w Młynnem	30	34	25
Zespół Szkół im. St. Wyspiańskiego w Rupniowie Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Rupniowie	48	58	53
Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu	21	34	32
Szkoła Podstawowa w Starym Rybiu	-	14	11
Razem gmina	473	575	619
Przedszkola Publiczne i Niepubliczne	liczba dzieci w roku szkolnym 2016/2017	liczba dzieci w roku szkolnym 2018/2019	liczba dzieci w roku szkolnym 2019/2020
Przedszkole im. Kubusia Puchatka w Męcinie/ Przedszkole Montessori w Męcinie	54	56	51
Niepubliczne Przedszkola Integracyjne "Chatka Małego Skrzatka" w Mordarce-680 i 755	82	77	102
Przedszkole "Słoneczko" w Siekierczynie	36	30	23
Razem gmina	172	163	176

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GZOS

W roku szkolnym 2019/2020 na terenie Gminy funkcjonowało 16 szkół podstawowych, w których uczyło się 2095 uczniów.

Tabela 4. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Limanowa

Szkoła Podstawowa	liczba uczniów w roku szkolnym 2016/2017		liczba uczniów w roku szkolnym 2018/2019		liczba uczniów w roku szkolnym 2019/2020
	SP	Gim	SP	Gim	SP
Szkoła Podstawowa im Juliana Tuwima w Kaninie	41	0	62	-	65
Szkoła Podstawowa im Królowej Jadwigi w Wysokiem	56	0	67	-	63
Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Konstytucji 3 Maja w Męcinie	47	0	59	-	60
Szkoła Podstawowa im. Królowej Korony Polskiej w Kłodnem	86	0	115	-	121
Szkoła Podstawowa nr 1 im. T Kościuszki w Siekierczynie	77	0	106	-	101
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Z. Krasińskiego w Siekierczynie	95	0	124	-	116
Szkoła Podstawowa w Młynnem	91	0	105	-	110
Szkoła Podstawowa im. Marii Dąbrowskiej w Nowym Rybiu	72	0	101	-	100
Zespół Szkół nr 1 im. B. Westerplatte w Starej Wsi/ Szkoła Podstawowa nr 1 im. B. Westerplatte w Starej Wsi	132	59	197	17	199
Zespół Szkół im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi/ Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Starej Wsi	70	78	102	19	103
Zespół Szkół im. Wł. Reymonta w Pasierbcu/ Szkoła Podstawowa im. Wł. Reymonta w Pasierbcu	124	65	171	22	174

Zespół Szkół im. St. Wyspiańskiego w Rupniowie/ Szkoła Podstawowa im. St. Wyspiańskiego w Rupniowie	142	99	193	0	198
Zespół Szkół im. St. Wyspiańskiego w Mordarce / Szkoła Podstawowa im. St. Wyspiańskiego w Mordarce	186	133	271	37	266
Zespół Szkół nr 1 im. ks. Józefa Górskiego w Piszczewie/Szkoła Podstawowa im. ks. Józefa Górskiego w Piszczewie	140	124	181	29	178
Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Męcinie/ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Męcinie	171	169	229	57	226
Szkoła Podstawowa w Starym Rybiu	-	-	15	-	15
Razem gmina	1530	727	2098	181	2095
Razem SP i Gimnazjum	2257		2279		2095

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GZOS

4. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Asystent rodziny.

W roku 2019 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej w celu realizacji tego zadania zatrudniał jednego asystenta rodziny. Zatrudnienie było realizowane w ramach środków rządowego Programu „Asystent Rodziny 2019” Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz środków własnych gminy.

Asystent rodziny współpracował z 18 rodzinami, 5 z nich zostało zobowiązanych do współpracy postanowieniem Sądu Rejonowego w Limanowej, pozostałych 13 rodzin było wspieranych za ich zgodą i aktywnym udziałem.

Tabela 5. Asystent rodziny w Gminie Limanowa w latach 2014-2019

	2014 rok	2016 rok	2018 rok	2019rok
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	2	3	4	5
Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny	10	11	14	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Pieczka zastępcza.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku , 31 dzieci z 17 rodzin z terenu Gminy Limanowa przebywało w pieczy zastępczej. Dzieci przebywały w 15 rodzinach zastępczych , w tym w 9 rodzinach zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa oraz w 2 instytucjach pieczy zastępczej .

Tabela 6. Piecza zastępcza w latach 2016-2019 dzieci, zamieszkałych przed umieszczeniem w pieczy na terenie Gminy Limanowa

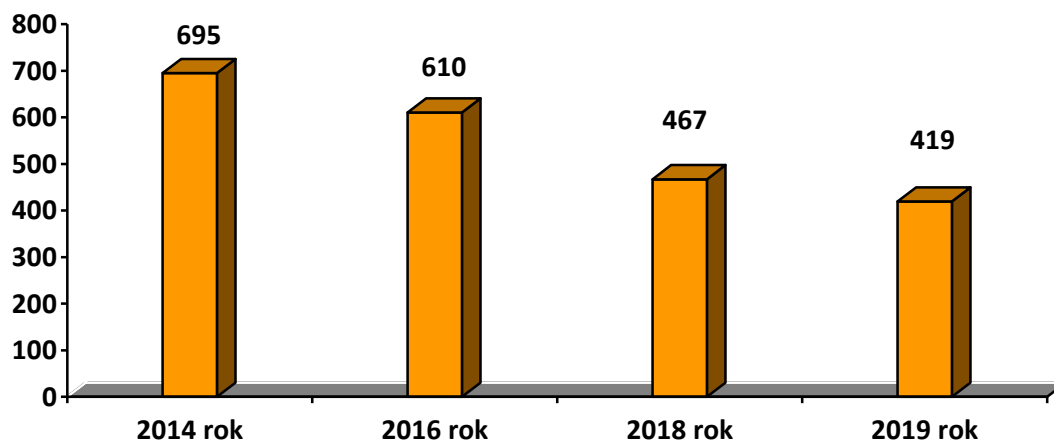
	2016 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba rodzin ogółem, w których przebywały dzieci z terenu Gminy Limanowa	12	13	15
Liczba rodzin zastępczych na terenie gminy, w których zostały umieszczone dzieci z terenu Gminy Limanowa	7	9	9
Liczba dzieci z terenu Gminy Limanowa przebywających w pieczy zastępczej	27	30	31
W tym dzieci w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem	15	17	18
W tym dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	10	10	11
W tym dzieci w instytucjonalnej pieczy	2	2	2
W tym liczba dzieci w rodzinach zawodowych	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

5. Pomoc społeczna. Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Przeprowadzone badania diagnostyczne wskazują na liczebność gospodarstw domowych w latach 2014-2019. Charakterystyka gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia publicznej pomocy społecznej jednoznacznie wskazuje, iż w roku początkowym badania liczba rodzin wynosiła 695. Wg danych z roku monitorującego, łączna liczba rodzin wynosiła 419. Co rocznie następuje spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną przez GOPS w Gminie Limanowa w latach 2014-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Gospodarstwa domowe klientów pomocy społecznej w 2014 roku w większości składały się z 6 osób i więcej. W 2019 roku największą grupą były gospodarstwa jednoosobowe stanowiące 31% ogółu. W grupach 4 i więcej osób w rodzinie nastąpił spadek odsetka, jednak zauważalne jest utrzymywanie się wysokiego odsetka rodzin 6 osobowych i większych.

Tabela 7. Skład gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Limanowa w latach 2014-2019

	2014 rok		2016 rok		2018		2019	
	L. rodzin	Udział %	L. rodzin	Udział %	L. rodzin	Udział %	L. rodzin	Udział %
1 osoba w rodzinie	129	18,6	143	23,4	144	30,8	130	31,0
2 osoby w rodzinie	73	10,5	65	10,6	56	12,0	57	13,6
3 osoby w rodzinie	69	9,9	76	12,5	65	13,9	55	13,1
4 osoby w rodzinie	117	16,8	90	14,8	56	12,0	49	11,7
5 osób w rodzinie	125	18	102	16,7	60	12,8	44	10,5
6 i więcej osób w rodzinie	182	26,2	134	22	86	18,5	84	20,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Rodziny z dziećmi w badaniu podstawowym stanowiły 62,8% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2019 roku rodziny z dziećmi stanowiły 49,9% ogółu. Skład tych rodzin w 2019 roku to głównie rodziny z 2 i z 3 dzieci.

Tabela 8. Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Limanowa w latach 2014-2019

Liczba dzieci w rodzinie	2014 rok		2016 rok		2018 rok		2019 rok	
	L. rodzin	Udział %	L. rodzin	Udział %	L. rodzin	Udział %	L. rodzin	Udział %
1 dziecko	93	20,8	78	22,1	55	23,1	34	16,3
2 dzieci	121	27,1	100	28,3	68	28,6	61	29,2
3 dzieci	113	25,3	91	25,8	50	21,0	50	23,9
4 dzieci	72	16,1	42	11,9	37	15,5	44	21,0
5 dzieci	25	5,6	19	5,4	18	7,6	14	6,7
6 dzieci	14	3,1	15	4,2	7	2,9	5	2,4
7 i więcej	9	2	8	2,3	3	1,3	1	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

6. Charakterystyka dominujących problemów społecznych gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

Istotnym elementem diagnozy jest próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotykały mieszkańców Gminy Limanowa. Badanie porównawcze obejmowało lata 2014-2019. Struktura problemów społecznych w badanych latach została zamieszczona w poniższej tabeli.

Tabela 9. Powody udzielenia pomocy społecznej w Gminie Limanowa (2014-2019)

	2014 rok		2016 rok		2018 rok		2019 rok	
	l.rodzin	%	l.rodzin	%	l.rodzin	%	l.rodzin	%
Ubóstwo	435	62,6	428	70,2	295	63,2	268	64,0
Sieroctwo	1	0,1	0	0	0	0,0	0	0,0
Bezdomność	1	0,1	2	0,3	1	0,2	2	0,5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	153	22	172	28,2	119	25,5	127	30,3
W tym: Wielodzietność	151	21,7	172	28,2	115	24,6	124	29,6
Bezrobocie	367	52,8	285	46,7	146	31,3	116	27,7
Niepełnosprawność	272	39,1	251	41,1	244	52,2	228	54,4
Długotrwała lub ciężka choroba	294	42,3	304	49,8	285	61,0	260	62,1
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	86	12,4	54	8,9	9	1,9	6	1,4
W tym: rodziny niepełne	41	5,9	40	6,6	3	0,6	0	0
W tym: rodziny wielodzietne	38	5,5	9	1,5	2	0,4	1	0,2
Przemoc w rodzinie	20	2,9	9	1,5	10	2,1	9	2,2
Alkoholizm	25	3,6	31	5,1	34	7,3	26	6,2
Narkomania	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0,4	1	0,2	2	0,4	2	0,4
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Zdarzenie losowe	1	0,1	5	0,8	2	0,4	2	0,5
Sytuacja kryzysowa	1	0,1	2	0,3	0	0,0	0	0,0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	9	1,9	1	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się. Udział procentowy rodzin korzystających z powodu ubóstwa w roku 2019 wynosił 64%. Nastąpił wzrost odsetka rodzin, w których funkcjonują osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Są to dominujące przyczyny przyznawania pomocy w tym roku.

Wieloletni program „Posiłek w szkole i w domu”

O skali zagrożenia wykluczeniem społecznym świadczy także liczba dzieci i młodzieży oraz osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu”. Pomoc w dożywianiu skierowana jest w szczególności do: dzieci do siódmego roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Ogólna liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu” wynosiła w roku monitorującym - 873 z 318 rodzin, z tego 437 osób było objętych wsparciem w postaci posiłku, 502 osoby w postaci zasiłku celowego.

Karta Dużej Rodziny.

W ramach wsparcia dla rodzin i pomocy rodzinom wielodzietnym, przysługuje niezależnie od dochodu Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień na terenie całego kraju. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują KDR na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. W 2019 roku wydano 1415 kart dla 469 rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa .

Tabela 10. Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny w Gminie Limanowa w latach 2014-2019

Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, w tym:	2014 rok	2016 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba rodziców/małżonków	432	247	271	850
Liczba dzieci	845	422	457	565
Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	229	124	145	469

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Program Rodzina 500+

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci od 1 kwietnia 2016 roku realizowany jest program, którego celem jest pomoc państwa rodzinom w wychowaniu dzieci poprzez comiesięczne świadczenie wychowawcze w wysokości 500 złotych na dziecko. W 2016 roku świadczeniem było objętych 2 257 rodzin, a w roku monitoringu tj. 2019 - 3333 rodzin. Do 30 czerwca 2019 roku świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko w rodzinie uzależnione było od spełnienia kryterium dochodowego. Od dnia 1 lipca 2019 roku program Rodzina 500+ objął wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochód rodziny.

Program „Za życiem”

Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” obejmuje swoimi działaniami rzeczywistą i pełną pomoc w celu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie ich rodzin. Program zapewnia podniesienie, jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej, zwiększenie efektywności i dostępności do rehabilitacji dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, powstałych w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu.

W 2019 roku na terenie Gminy Limanowa w/w programem zostało objętych 7 rodzin.

7. Wskaźniki realizacji celów w 2019 roku

Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego poprzez dostarczenie usług i świadczeń rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych				
Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2019-2021 (LB)	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2019 roku	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2019 roku (%)
Świadczenie pracy socjalnej kierowanej do rodziny, grupy i środowiska lokalnego	Liczba rodzin objętych pracą socjalną przez GOPS	190	65	34
Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci objętych systemem stypendialnym	2000	679	34
Realizacja Programu Rodzina 500+	Liczba rodzin objętych programem	9600	3333	35
Realizacja Programu Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objętych programem	900	469	52
Realizacja Programu Posiłki w Szkole i w Domu	Liczba rodzin objętych programem	978	318	32,5
Realizacja Programu Za Życiem	Liczba rodzin objętych programem	12	7	58
Realizacja świadczeń rodzinnych	Liczba rodzin objętych świadczeniami	5526	1534	27,8

Wspieranie rodzin w umacnianiu ich roli i funkcji opiekuńczo – wychowawczej				
Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2019-2021 (LB)	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2019 roku	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2019 roku (%)
Kierowanie asystentów do pracy z rodziną, w której występują problemy opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta	45	18	40
Organizacja festynów i pikników rodzinnych	Liczba imprez	24	8	33
Organizacja grup wsparcia w celu wymiany doświadczeń dla rodzin	Liczba grup wsparcia	6	2	33
Systematyczna praca asystentów z rodzinami wymagającymi wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Liczba asystentów	3	1	33

Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa .				
Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2019-2021 (LB)	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2019 roku	Zrealizowana wartość wskaźnika w 2019 roku (%)
Stale rozwijanie współpracy z instytucjami i innymi organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy (Szlachetna Paczka, Caritas itp.)	Liczba instytucji współpracujących	21	7	33
Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin wymagających wsparcia /kolonie, obozy, akcja lato, akcja zima/	Liczba akcji	3	1	33
Utworzenie placówki wsparcia dziennego	Liczba placówek	1	0	0
Dostępność poradnictwa psychologicznego i prawnego dla rodzin	Liczba wydarzeń	3	1	33

8. Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Limanowa w latach 2014-2019, ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe	11
Tabela 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Gminie Limanowa w latach 2014-2019	12
Tabela 3. Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych i przedszkola niepubliczne w Gminie Limanowa	12
Tabela 4. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Limanowa	13
Tabela 5. Asystent rodziny w Gminie Limanowa w latach 2014-2019	14
Tabela 6. Piecza zastępcza w latach 2016-2019.....	15
Tabela 7. Skład gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Limanowa w latach 2014-2019.....	16
Tabela 8. Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Limanowa w latach 2014-2019	16
Tabela 9. Powody udzielenia pomocy społecznej w Gminie Limanowa (2014-2019)	17
Tabela 10. Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny w Gminie Limanowa w latach 2014-2019	18
Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Limanowa w latach 2014 –2 019.....	10
Wykres 2. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną przez GOPS w Gminie Limanowa w latach 2014-2019	15